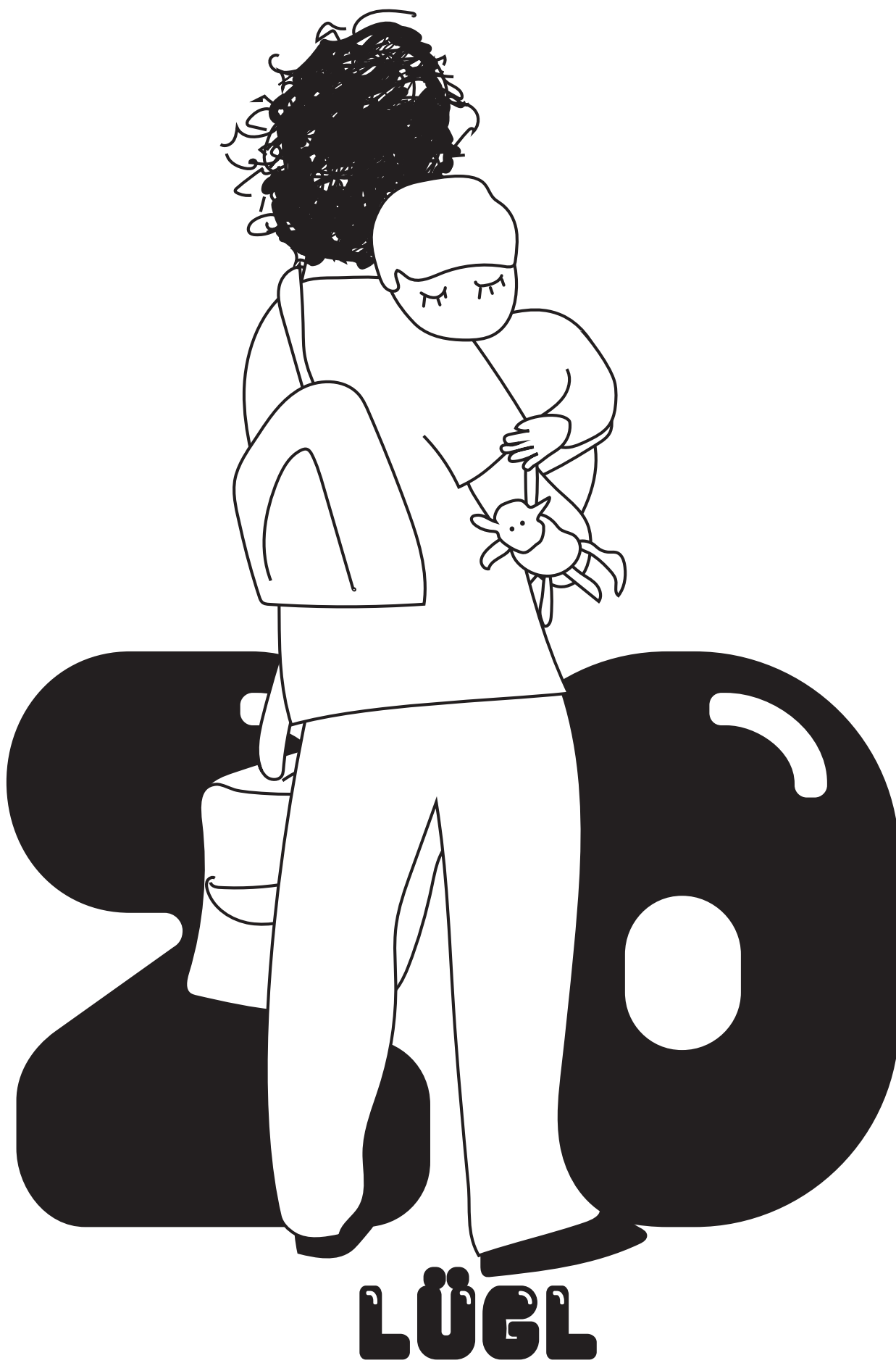


Hoz es il Di dals fùgitivs



Il Di dals fùgìtivs

Hoz es il Di dals fùgìtivs, ün di per pensar a tuot ils umans chi han stuvü bandunar lur patria per mütschir da guerras, da violenza o da persecuziun. T'imagina: dandet stoust tü bandunar teis dachasa e teis pajais. Tü stoust laschar inavo a tia scoula, teis amis, üna part da tia famiglia, las bes-chas chasanas – tuot quai cha tü cugnuoschast. Be perquai chi nun es plü sgür in teis pajais.

Uschea vaja minch'on a milliuns umans sün tuot il muond. Els dvaintan fùgìtivs. Fùgìtivs sun umans sco tü ed eu. Els han sömmis e giavüschs, els lessan viver in sgürezza ed avair üna vita normala – ir a scoula, esser insembel in pasch culla famiglia, giovar ed esser cuntaints.

Ma lura capita alch chi metta suotsura lur vita: üna guerra sco ill'Ucraina, ün dictatur chi perseguitescha a tuot quels chi han ün'otra opiniun co el o üna grupp radicala chi surpiglia la pussanza e scumonda a las mattas dad ir a scoula, sco ils talibans in Afganistan. Per chattar ün nouv dachasa in sgürezza ston ils fùgìtivs far lungs viadis privlus. Els viagian tras pajais esters, ingio ch'els nu cugnuoschan ad ingün e nun inclegian la lingua chi vain discurrüda.

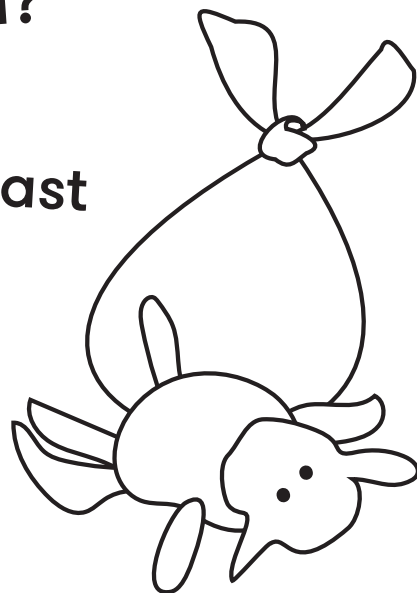
Il Di dals fùgìtivs tira adimaint da nun invlidar als fùgìtivs e da tils güdar da's sentir bain e sgürs in lur nouva patria. L'on 2024 vaja impustüt pels uffants e giuvenils chi han stuvü mütschir.

Cugnuoschast tü ad ün uffant o ad üna famiglia chi ha stuvü mütschir?

Che sast tü dals pajais, dals quals ils fùgìtivs vegnan, sco per exaimpel da l'Ucraina?

Che fessast tü, scha tü stuvessast bandunar teis dachasa?

Co pudessan nus güdar als fùgìtivs da's sentir bainvgnüts in nos pajais?



Uffants quintan

1

Aminata, 11 ons
da la Siria

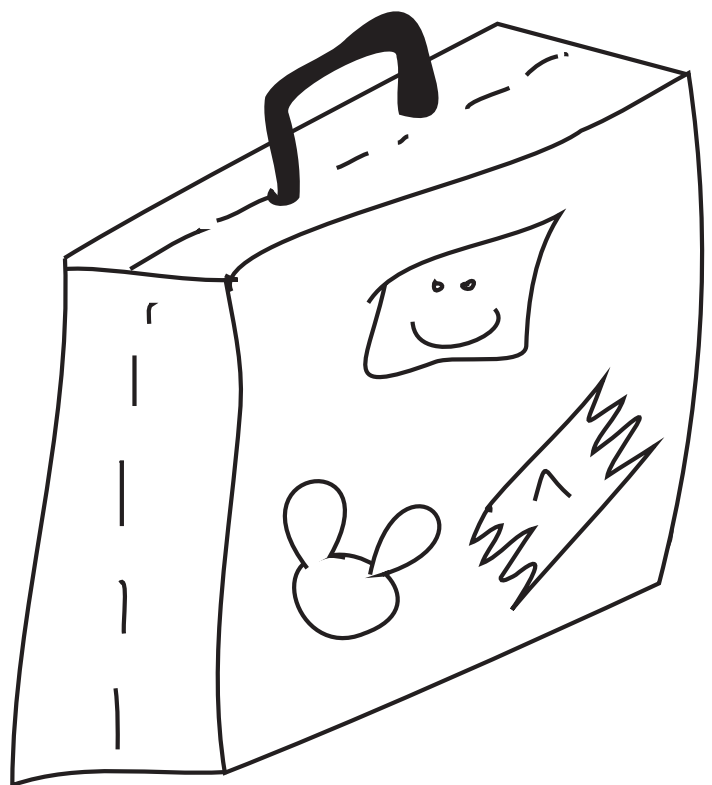
Eu n'ha nom Aminata e n'ha 11 ons. Avant trais ons eschna gnüts in Svizra. Nus eschan mütschits da la guerra in Siria. Eu n'ha trais sours plü giuvnas e mia mamma ha güst amo surgni ün poppin. Perquai vaina darcheu stuvü far müdada in ün'abitaziun plü gronda in ün oter cumün. Uossa es tuot darcheu nouv per mai. Mia classa, l'urari da scoula, la magistra. A chasa stöglia güdar bler. Davo cha nus eschan mütschits da la Siria eschna stats ün temp in Egipta, là suna eir ida a scoula. Ma eu nu m'algord plü uschè bain da quel temp. Eu sper cha nus restan uossa per ün mumaint quia e cha nus nu fetschan darcheu müdada.

Valim, 8 ons
da l'Eritrea

Eu sun nat in Svizra, meis genituors sun però da l'Eritrea. Nus eschan religius, meis bap es predichant in nossa baselgia: Là gnina insembel cun otra glied da l'Eritrea. Els discuorran lura eir sur dal pajais, eu nu chapisch uschè bain da che ch'els discuorran. Eu nu sa, sch'eu less ir üna jada in Eritrea. Forsa in vacanzas. Ma uschigliö vöglià restar quia. Eu vegn gugent a scoula e vögl dvantar magister.

Tarek, 12 ons
da la Tüurchia

Eu n'ha nom Tarek e n'ha 12 ons. Eu n'ha üna sour plü gronda chi va eir a scoula. Lura n'haja amo üna sour plü giuvna, ella es impedida. Meis bap scriva cudeschs. In Tüurchia nu das-chaiva'l scriver quai ch'el vulaiva. Perquai eschna gnüts in Svizra. Quia d'eira il prüm fich greiv per mai, perquai cha ingün nu m'inclegiaiva ed eu nu savaiva discuorrer cun tschels, pervi da la lingua. Uossa saja fingià meglder tudais-ch co meis genituors e perquai tils stöglia suvent güdar, sch'els nun inclegian alch, per exaimpel chartas o infuormaziuns da la scoula.

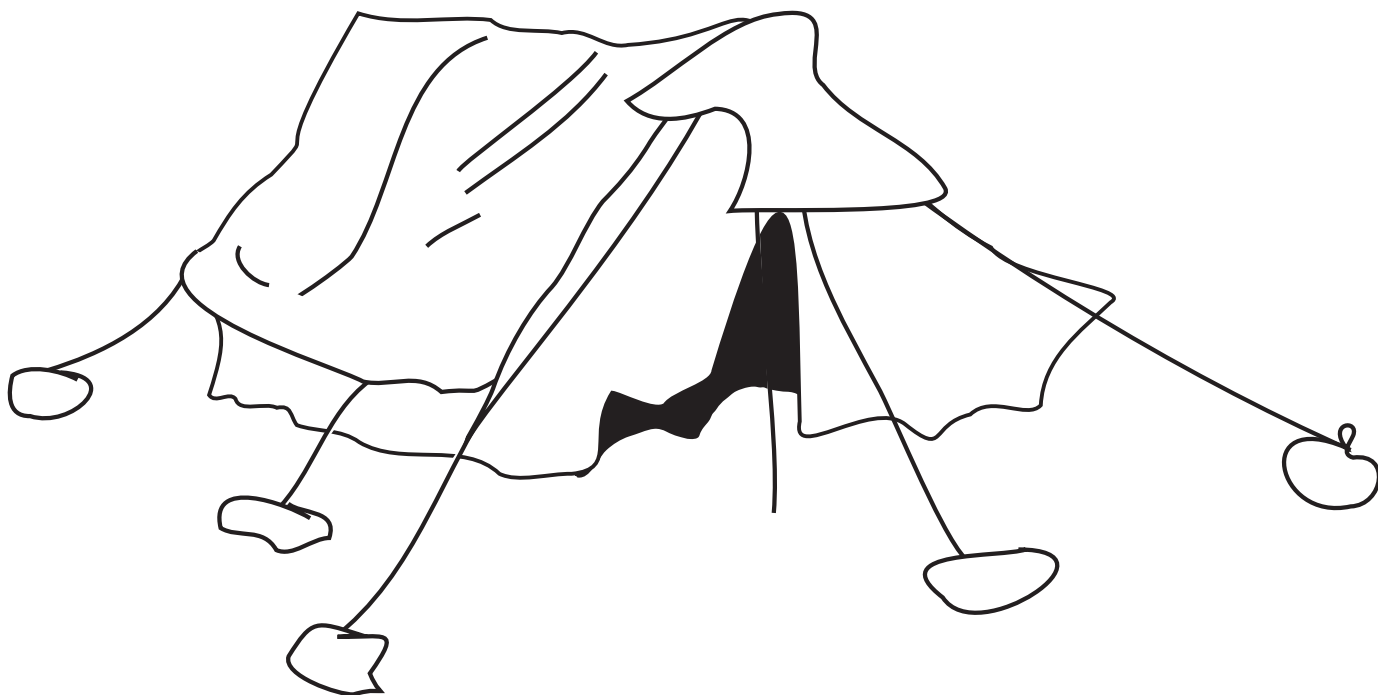


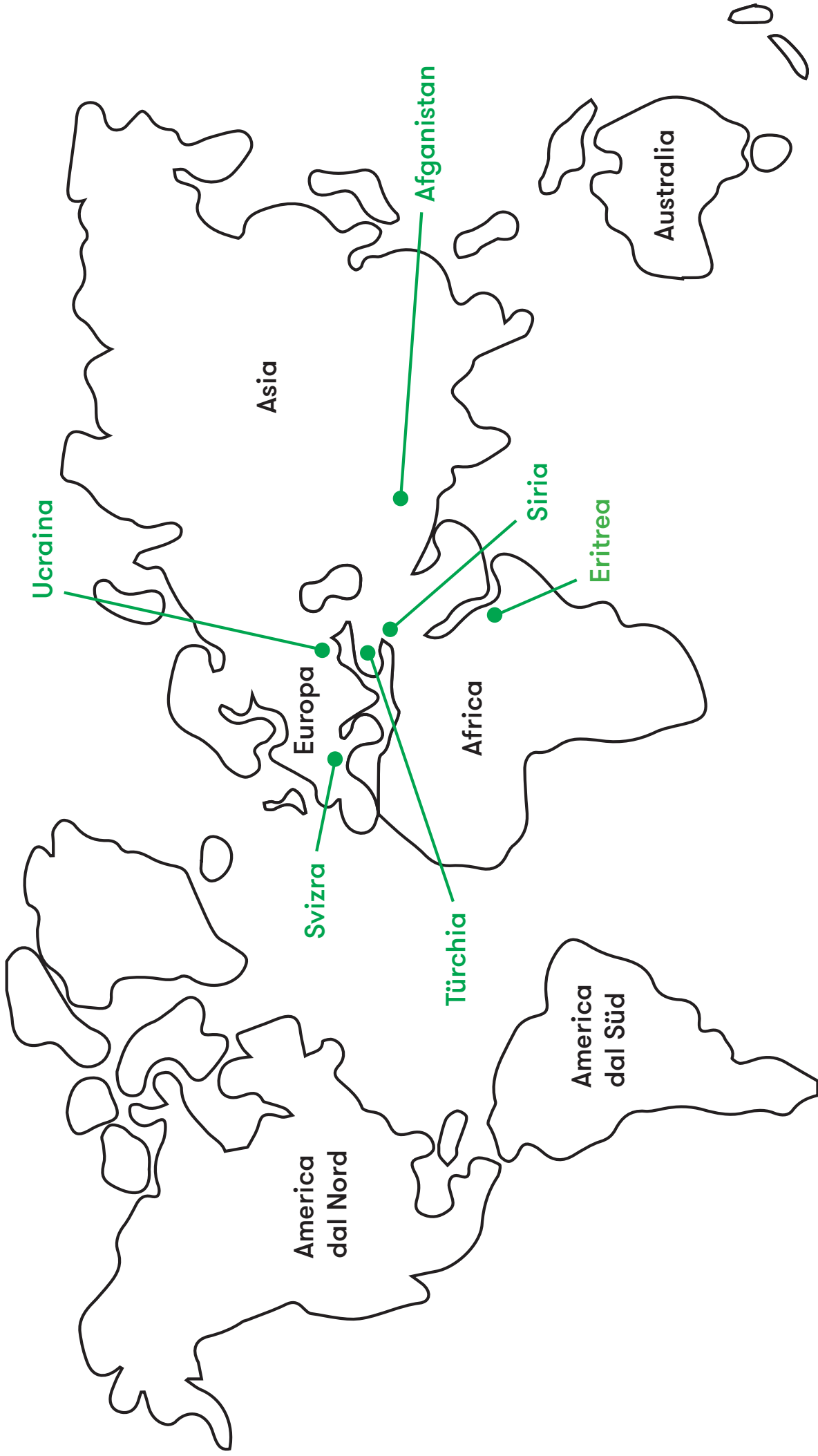
Fatima, 9 ons
da l'Afganistan

Eu sun Fatima, n'ha 9 ons e vegn da l'Afganistan. Nus eschan fingià blers ons in Svizra. Eu vaiva be duos ons, cur cha nus eschan rivats. Meis frar pitschen d'eira amo aint il vainter da mia mamma. Eu sa be cha nus vain stuvü mütschir, perquai cha meis bap vaiva ün restorant e vess stuvü pajar blers raps als talibans. Pervi dals talibans nun ha mia mamma pudü ir a scoula. Minchatant quintan meis genituors da la lunga fùgia. Üna jada tils han noschs pulizists tut davent lur s-charpas ed els han stuvü chaminar bleras uras a pè nüd tras ils gods. Nus eschan eir adüna darcheu gnüts tramiss inavo sur ils cunfins. Ma meis genituors nun han cedü. Els vulaivan cha nus hajan üna buna vita quia. Meis bap es uossa installatör sanitar e mia mamma fa ün giarsunadi da cuaffösa.

Yuri, 10 ons
da l'Ucraina

Eu vegn da la cità dad Odessa in l'Ucraina. Mia mamma, sia sour, meis cusdrins ed eu eschan mütschits cuort davo cha'ls Russ han attachà l'Ucraina. Quai es stat ün schoc per tuots. Mia mamma ha dit: «Paketta tia buscha, nus stuvain ir!» E pac plü tard d'eirna aint in ün bus. Eu sun suvent fich trist. Mia mamma eir. Ella disch adüna cha nus tuornan. Nus vulaivan eir tuornar la stà passada. Perquai nu d'eira neir uschè motivà in scoula. Eu nu vulaiva gnanca imprender tudais-ch. Eu vulaiva be tuornar. Ma lura esa amo üna jada dvantà malsgür ad Odessa e nus eschan amo adüna quia. Uossa n'haja però chattà ad ün pèr amis.





Ûn tren – bleras culurs

4

Culurischa a las persunas. Che culur da la pel hana? Che büschmainta hana trat aint?

Taglia lura oura ils vaguns e tils tacha insembel ad ùn tren.

Tip: I dà bleras differentas culurs da la pel. Magara nu basta ùn brün o ùn brün cler. Per disegnar las differentas culurs da la pel daja palettas aposta. Ellas han nom «Hautfarben» o «skin tones».

